

Borgernes rettigheder ifølge databeskyttelsesreglerne

Konference om digitalisering og retssikkerhed

Den registreredes rettigheder

- Generelt krav om transparens
- Oplysningspligt - hvor oplysninger indsamles fra den registrerede
- Oplysningspligt - hvor oplysninger *ikke* er indhentet hos den registrerede
- Den registreredes ret til indsigt
- Ret til berigtigelse
- Ret til sletning ("*ret til at blive glemt*")
- Ret til begrænsning af behandling
- Ret til dataportabilitet
- Ret til indsigelse
- Automatiske individuelle afgørelser, herunder profilering

Transparens = grundlæggende forudsætning

- Hvordan behandles mine personoplysninger?
- Personoplysninger skal behandles lovligt, rimeligt og på en gennemsigtig måde i forhold til den registrerede («lovlighed, rimelighed og gennemsigtighed«)
- Oplysninger skal gives i en kortfattet, gennemsigtig, letforståelig og lettilgængelig form og i et klart og enkelt sprog, navnlig når oplysninger specifikt er rettet mod et barn

Eksempel

»Det er jo værre end sagen om Gladsaxe-modellen, det her«: Algoritmer skal udpege langtidsledige

En allerede vedtaget lov baner vej for kunstig intelligens til at udpege mulige langtidsledige ved at analysere data fra alle Danmarks arbejdsløse. Både ideen og lovprocessen møder hård kritik fra eksperter.

<https://politiken.dk/viden/Tech/art7202917/Algoritmer-skal-udpege-langtidsledige>

Margrethe Vestager kræver gennemsiknelige algoritmer: Ikke nok at pege på sort boks

(Illustration: fortton/Bigstock)

Ifølge Gartner er store softwareleverandører ved at tilpasse deres produkter, så algoritmernes resultater kan forklares.

<https://www.version2.dk/artikel/margrethe-vestager-kraver-gennemsiknelige-algoritmer-ikke-nok-at-pege-paa-sort-boks-1084732>

Oplysningspligt - hvor oplysninger indsamles fra den registrerede (artikel 13)

Oplysningspligt over for den registrerede

Den registrerede skal oplyses om (minimum):

- **Den dataansvarliges og eventuel repræsentants eller DPO's identitet**
 - **Formålet og retsgrundlaget for behandlingen**
 - Hvis de senere behandles til et andet formål, gives oplysningerne på ny
 - Den dataansvarliges legitime interesse i at behandle oplysninger (hvis hjemmel i art. 6, stk. 1, litra f) (gælder ikke for offentlige myndigheder)
 - **Modtagere eller kategorier af modtagere**
 - Oplysninger om, hvorvidt den dataansvarlig agter at videregive oplysninger til tredjeland
 - Registreringens tidsrum eller kriterier til at fastlægge dette
 - **Den registreredes rettigheder** og klagemuligheder, herunder retten til at trække samtykke tilbage
 - Den registreredes eventuelle pligt til at give oplysningerne
 - Om der er tale om automatiske afgørelser – og i givet fald logikken bag og konsekvenserne af sådanne afgørelser
-
- Gives i forbindelse med indsamlingen – fx ved køb på en hjemmeside
 - Kravet gælder ikke, hvis den registrerede er bekendt med oplysningerne

Oplysningspligt - hvor oplysninger *ikke* er indhentet hos den registrerede (artikel 14)

Oplysningspligt over for den registrerede

- Oplysninger skal gives til den registrerede inden for rimelig tid og senest en måned efter – eller første gang den registrerede kontaktes med disse, eller senest når der sker videregivelse

Specielt vedrørende oplysninger, som *ikke er indsamlet* hos den registrerede (foruden de oplysninger, som også skal gives efter artikel 13):

- **Oplysninger om, hvilken kategori af oplysninger det drejer sig om**
- **Oplysninger om, hvorfra oplysningerne stammer**

Oplysningspligten

Informationen gives fx til:

- Ansatte
- Kunder
- Leverandører
- Brugere
- Besøgende
- Medlemmer
- Borgere

Bl.a. i følgende tilfælde:

- Hjemmeside
- App
- Spørgeskema
- Deltagelse i konkurrence
- Jobansøgning
- Nethandel

Privatlivspolitik

Den registreredes ret til indsigt

Pligt for den dataansvarlige til at oplyse den registrerede om en række oplysninger efter dennes anmodning

Pligt til at aflevere kopi af de personoplysninger, der behandles – dog med respekt for andres rettigheder og eventuelt mod et rimeligt gebyr

Hvis den registrerede fremsætter anmoder om indsigt, skal den dataansvarlige oplyse:

- **Formål**
- **Kategorier af oplysninger**
- **Kategorier af modtagere**
- Registreringens tidsrum eller kriterier til at fastlægge dette
- Den registreredes rettigheder og klagemuligheder
- **Tilgængelig information om, hvorfra oplysninger stammer**
- Tilstedeværelsen af automatisk beslutningstagning og profilering
- Oplysninger om, hvorvidt den dataansvarlige agter at videregive oplysninger til tredjeland

**Indsigt vs.
aktindsigt**

Undtagelser/begrænsninger

Artikel 12

- Udøvelse af rettigheder er gratis
 - Medmindre de er åbenbart grundløse eller overdrevne
 - Alternativt kan anmodningen afvises

Databeskyttelsesloven § 22

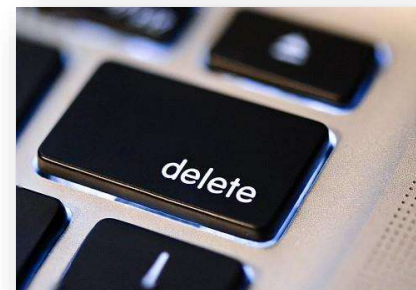
- Afgørende hensyn til private interesser i forhold til artikel 13-15 og 34
- Hensynet til offentlige interesser i forhold til artikel 13-15 og 34
- I samme omfang som offentlighedsloven for offentlige myndigheder i forhold til artikel 15
- Statistisk eller videnskabeligt øjemed i forhold til artikel 15, 16, 18 og 21
- Offentlige myndigheders viderebehandling til et andet formål, jf. § 5, stk. 3, i forhold til artikel 13-14

Ret til berigtigelse (artikel 16)

- Nødvendig sondring mellem private og offentlige dataansvarlige, da offentlige dataansvarlige typisk er underlagt modstridende regler – fx offentlighedslovens notatpligt
- Formentlig videreførelse af praksis
- Ny ret til at komplettere ufuldstændige oplysninger
- Oplysningspligt over for den registrerede

Ret til sletning ("ret til at blive glemt") (artikel 17)

- + Google-dommen
- Ret til sletning er gammel – ret til at blive glemt er ikke
- Kommende praksis fra Datatilsynet, øvrige medlemslande samt retningslinjer fra Det Europæiske Databeskyttelsesråd (tidligere art. 29-gruppen)
- Samspil med andre bestemmelser – fx reglerne vedr. samtykke og legitime behandlingsgrunde
- Evt. lovkrav om fortsat opbevaring
- Forældelsesfrister og dokumentation af fx imødekommelse af indsigtsanmodninger?
- Datatilsynet har for nylig indstillet taxaselskabet 4 x 35 til en bøde på 1,2 mio. kr. for manglende sletning

Ret til begrænsning af behandling (artikel 18)

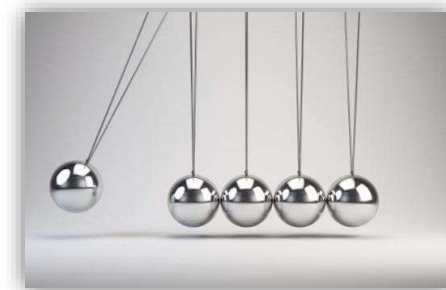
"Begrænsning" af behandling – ikke sletning af oplysninger

Den registrerede har ret til begrænsning af behandling af oplysninger, hvis:

- Rigtigheden af oplysningerne bestrides (indtil rigtigheden er fastslået)
- Behandlingen er ulovlig
- Behandlingen ikke længere er nødvendig for behandlingens formål, men er nødvendige for, at retskrav kan fastslås, gøres gældende eller forsvares af den dataansvarlige
- Den registrerede har gjort indsigelse mod behandlingen i medfør af artikel 21, stk. 1 (indtil behandlingsgrundlagets legitimitet er fastslået)

Ret til indsigelse (artikel 21)

- Ret til at gøre indsigelse over for den dataansvarlige i forhold til behandlinger baseret på artikel 6, stk. 1, litra e og f
- Behandling af personoplysninger med henblik på direkte markedsføring
- Den dataansvarlige skal påvise legitime grunde

Automatiske individuelle afgørelser, herunder profilering (artikel 22)

- Ikke meget anvendt i DK
- Ret til ikke at være genstand for en afgørelse, som alene er baseret på automatisk behandling – herunder profilering
- Undtagelser:
 - Nødvendig for indgåelse/opfyldelse af kontrakt
 - Hjemmel i EU-ret/national ret
 - Baseret på registreredes udtrykkelige samtykke
- Profilering har ikke tidligere været diskuteret i en særlig grad i dansk databeskyttelse – er traditionelt set betragtet som en ”almindelig” behandling af oplysninger
- Anderledes fremadrettet: Øget brug af kunstig intelligens

Tilbage til eksemplet

Uddrag fra forarbejderne (L209, s. 212-213)

Værktøjet vil herefter foretage en statistisk baseret analyse af borgerens risiko for at blive langtidsledig ud fra en række objektive informationer om borgeren, som indhentes via dels Beskæftigelsesministeriets egne registre samt registre fra andre offentlige myndigheder, såsom fx alder, herkomst og ledighedshistorik. Følgende kriterier er eksempler på forhold, der kan indgå i afklaringen: Ledighedshistorik, alder, tidligere beskæftigelse, herkomst, uddannelsesmæssig baggrund og årsag til ledighed, herunder fx oplysninger om helbreds-mæssige forhold.

Værktøjet vil bruges til at understøtte sagsbehandlerne faglige vurdering af borgeren med henblik på at forbedre muligheden for at tilbyde den rette indsats. Afgørelser træffes således ikke automatisk udelukkende på baggrund af screeningsværktøjet, men træffes af sagsbehandleren på baggrund af en samlet faglig vurdering af borgerens situation (beslutningsstøtte).

Kontakt

Charlotte Bagger Tranberg
Managing Associate

T +45 72 27 34 76
M +45 25 26 34 76
E cbt@bechbruun.com

DIGITALISERING AF LOVGIVNING – RETSSIKKERHEDSMÆSSIGE ASPEKTER

Oplægsholder
Birgitte Arent Eiriksson
vicedirektør
21.05.2019

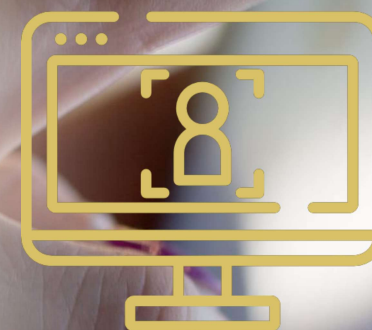
 justitia-int.org
 [@justitiaorg](https://twitter.com/justitiaorg)
 facebook.com/justitiadk
 linkedin.com/company/justitia

DIGITALISERINGSKLAR LOVGIVNING

DEN POLITISKE AFTALE

- Aftalen om digitaliseringsklar lovgivning blev indgået i januar 2018 og alle partier var med.
- Aftalen indebærer, at ny lovgivning pr. 1. juli 2018 så vidt muligt skal kunne administreres helt eller delvist digitalt.
- Og med anvendelse af ny teknologi, som understøtter en bedre og mere effektiv offentlig opgaveløsning.
- Den eksisterende lovgivning skal løbende gennemgås og revideres for at blive digitaliseringsklar.

DE SYV PRINCIPPER

- Enkle og klare regler
- Digital kommunikation
- Muliggøre automatisk sagsbehandling
- Sammenhæng på tværs – ensartede begreber og genbrug af data
- Tryk og sikker datahåndtering
- Anvendelse af offentlig infrastruktur
- Forebygge snyd og fejl

ÆNDRET VURDERING AF LOVFORSLAG

Pr. 1. juli 2018 skal vurderingen af lovforslags offentlige implementeringskonsekvenser omfatte:

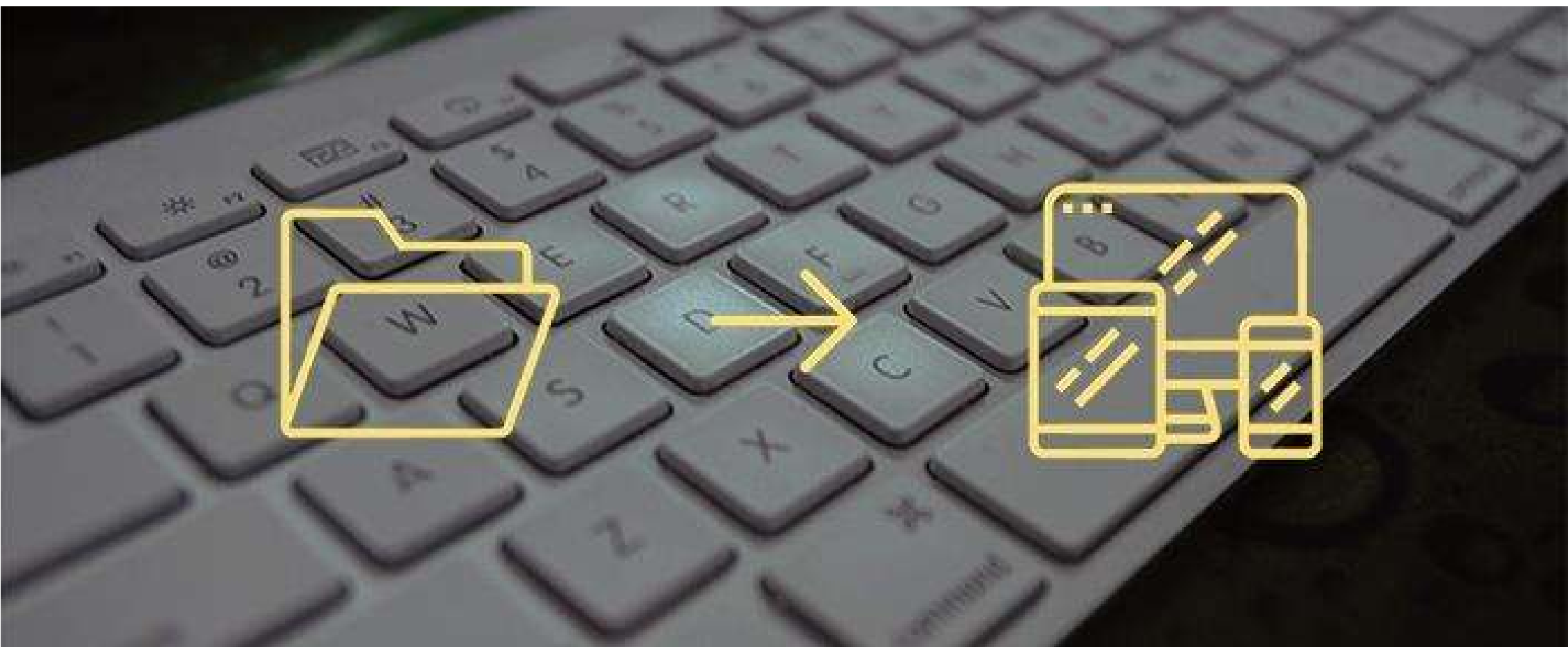
- De syv principper for digitaliseringsklar lovgivning
- Organisatoriske forhold samt administrative omstillings- og driftskonsekvenser (ændringer i aktiviteter og drift)
- It-understøttelse, styring og risiko
- Databeskyttelse og genbrug af data

Implementeringskonsekvenserne beskrives som positive, hvis forslaget reducerer de administrative omkostninger, fører til mindre tidskrævende arbejdsgange, ex gennem digitalisering, eller på anden vis bidrager til en mere overskuelig og sammenhængende offentlig sektor. I modsat fald skal implementeringskonsekvenserne beskrives som negative (vejledningen side 20).

ÆNDRING AF LOVGIVNINGSPROCESSEN

- Lovforslag skal i høring hos DIGST 6 uger før ekstern høring.
- Dette lægger - sammen med vejledningen om digitaliseringsklar lovgivning - et pres på fagministerierne om at digitalisere så meget som muligt.
- Hensynet til borgernes retssikkerhed og rettigheder har fået en noget mere begrænset omtale i DIGSTs vejledning (og først efter høringsrunden) ➡ får en noget mindre betydning på dette tidlige tidspunkt i processen.
- DIGST har givet sig selv et meget bredt kompetenceområde, har f.eks. udtalt sig om et forslag om ændring af straffeloven (Forbud til dømte seksualforbrydere).

KONSEKVENSER AF DIGITALISERING OG AUTOMATISERING

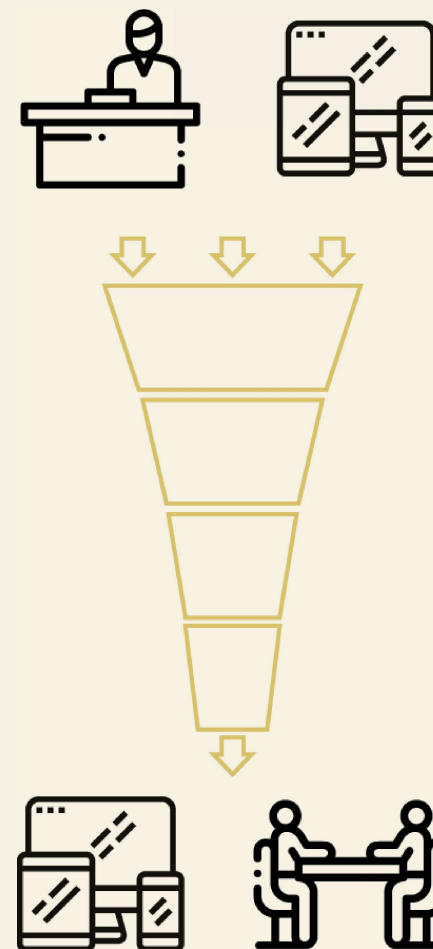
POSITIVE KONSEKVENSER

- Klare og entydige begreber samt fællesbegreber frem for særbegreber
➔ lettere at forstå for borgere og lettere at administrere for myndigheder.
- Lovgivning med objektive kriterier fremfor skøn
➔ mere *objektiv* lighed samt forudsigelighed i forvaltningens afgørelser.
- Kortere sagsbehandlingstider.
- Bedre tilgængelighed.
- Store effektiviseringsgevinster i den offentlige sektor.

RETSSIKKERHEDSMÆSSIGE UDFORDRINGER

- Det er ikke alle områder, som er egnet til digitalisering og automatisering - der er stadig behov for fagprofessionelle skøn og særlige hensyn.
- Det er ikke alle personer, der er egnet til digitalisering, men det er kun få, som kan få fritagelse.
- DIGST vil løse det med opsamlingskategorier i tilknytning til de objektive hovedkategorier.
- Hvem har ansvaret for at identificere de (atypiske) sager/personer, der bør udtages til manuel sagsbehandling?
- Borgernes mulighed for selv at være aktiv i sagsprocessen og f.eks. bidrage til sagens oplysning begrænses.
- Hvordan skal efterprøvelsen foregå?

PROCESSUELLE FORHINDRINGER

- Forvaltningslovens regler gælder også i digitale og automatiserede systemer, og det er myndighedernes ansvar, at de indkøbte it-systemer opfylder de forvaltningsretlige krav.

(Ombudsmandens notat af 8/2-2018 om forvaltningsretlige krav til det offentliges it-løsninger og FOB 2014-24).

- Et udvalg i regi af Finansministeriet (Digitaliseringsstyrelsen) undersøger, hvordan forvaltningslovens partsrettigheder kan tilgodeses i en digital verden. F.eks. er reglerne om partshøring, sagsoplysning, begrundede afgørelser og myndighedernes vejledningspligt i spil.

FORSLAG OM ÆNDRING AF FORVALTNINGSLOVEN

Høring 21. december 2018, fremsættelsen i FT overvejes i lyset af kritiske høringssvar.

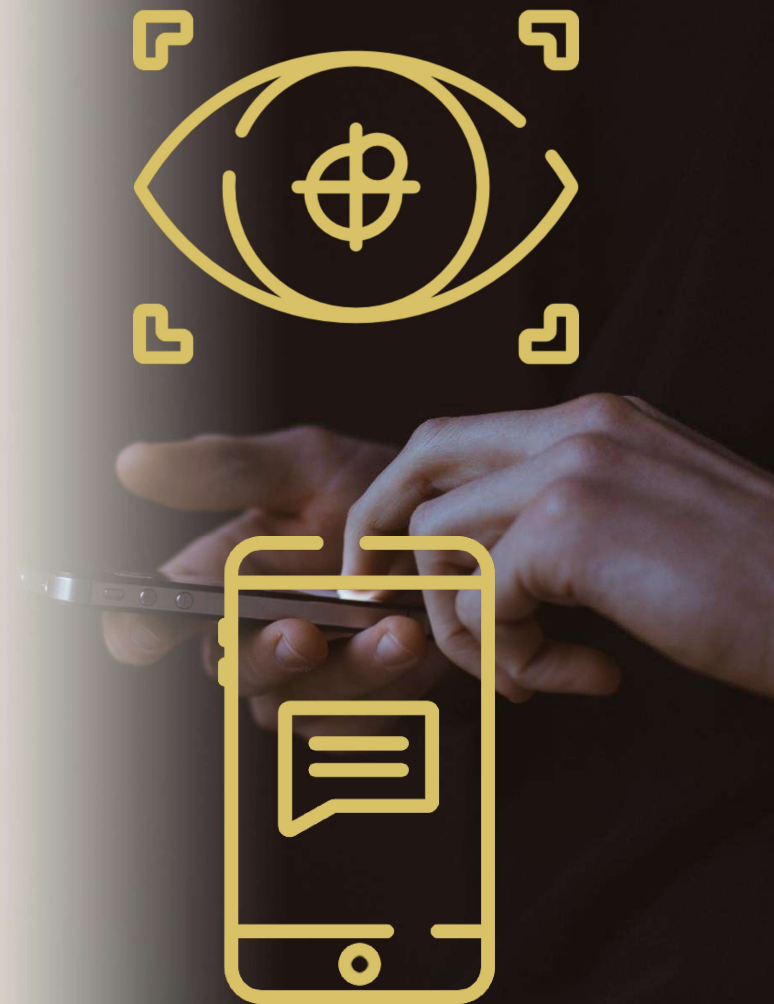
1. Forslag om, at de enkelte ministre på nærmere angivne sagsområder og efter forhandling med justitsministeren generelt kan anvende såkaldte agterskrivelser, hvor myndighederne i én og samme postgang kan partshøre borgerne og meddele afgørelser.
2. Forslag om, at de enkelte ministre selv skal kunne fastsætte regler om anvendelse af obligatorisk digital kommunikation.

Konsekvens: Der vil blive åbnet op for en omfattende brug af robotafgørelser i det offentlige uden parlamentarisk kontrol.

Ministerierne vil fremover (dog efter forhandling med justitsministeren om agterskrivelserne) kunne træffe beslutning om oprettelse af obligatoriske digitale selvbetjeningsløsninger, hvor sagerne behandles uden den sædvanlige partshøringsprocedure og dermed uden menneskelig indblanding.

ANDRE UDFORDRINGER

- Systemtekniske risici – selv små fejl i it-systemerne kan få stor betydning, fordi de bliver systematiske og rammer mange borgere.
- Datakvalitet - afgørelsernes rigtighed vil i høj grad afhænge af kvaliteten af de data, som er til rådighed.
- Fejlbehæftede oplysninger i ét register vil hurtigt kunne sprede sig og indgå i afgørelser hos andre myndigheder.
 - ➡ Kan medføre urigtige afgørelser.
- Datasikkerhed - der har tidligere været mange eksempler på, at myndigheder uforvarende er kommet til at lække borgernes oplysninger på den ene eller anden måde.
 - ➡ Krænkelser af privatliv og risiko for misbrug af oplysninger, også i kriminel henseende.

DIGITALISERING REJSER MANGE SPØRGSMÅL

EKS. PÅ SPØRGSMÅL

- Hvordan udvælges de områder, som skal digitaliseres?
- Hvem har ansvaret for at identificere de atypiske sager/personer?
- Hvordan skal offentlige myndigheder fremover yde service og vejledning?
- Hvordan kan vi sikre tilstrækkelig gennemsigtighed i automatiske afgørelser (vurdering af klagemuligheder, efterprøvelse)?
- Går det den rigtige vej med vores retssikkerhedsbegreb – forudsigelighed og lighed i automatiserede processer fremfor afgørelser tilpasset borgerens samlede konkrete situation i processer, hvor myndighederne hjælper borgeren med at varetage sine interesser?
- Kan vi acceptere to niveauer af retssikkerhed?
- Hvem skal bestemme rammerne for den kommende digitalisering?

